

Tidplan för en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen

Tidplan för en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen

Titel: Tidplan för en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen
Rapportnummer: 2018:28
Utgivare: Boverket, augusti, 2018
Upplaga: 1
Tryck: Boverket internt
ISBN tryck: 978-91-7563-592-7
ISBN pdf: 978-91-7563-593-4
Diarienummer: 4225/2018

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en tidplan för regeringens satsning på en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen (N2017/07543/PBB).

Denna rapport innehåller information om när Boverket kommer att genomföra olika satsningar som påkallas av uppdraget och hur dessa satsningar kan bidra till att alla offentliga aktörer i landet tar till sig och använder ett standardiserat och digitaliserat arbetssätt i alla viktiga processer och beslut inom plan- och bygglagen. Rapporten innehåller också en beskrivning av hur Boverket har påbörjat författningsarbetet om detaljplaner.

Ansvarig uppdragsägare för regeringsuppdraget har varit Christer Andersson och Marie Karmehed. Fredrik Olsson har varit uppdragsledare och i arbetet har Anna Ekman, Mikael Jarbrink, Anette Johansson, Mark Mostert, Eva Nilsson, Jon Resmark och Lars Svensson deltagit.

Karlskrona augusti 2018

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Avgränsning och läsanvisning	8
Antaganden och yttre faktorer	8
Bakgrund	9
1 Byggförfattningar	10
1.1 Förstudie och innovation	10
1.2 Digitala byggförfattningar	10
1.3 Nyttan med digitala byggförfattningar	10
2 Detaljplan	11
2.1 Nationell plandatabas	11
2.2 Föreskriftsarbete	11
3 Översiktsplan	12
3.1 Standardisering av en digital översiktsplan	12
4 Standard för statligt planeringsunderlag inklusive riksintressen	13
4.1 Nuläge	13
4.2 Reglering krävs	13
5 Påbörjat regelarbete med detaljplaner	14
5.1 Allmänt	14
5.2 Antaganden och förutsättningar	14
Bilaga 1 - Regeringsuppdraget	15

Sammanfattning

Får Jag Lov? är ett Vinnova-projekt för automatisering av bygglov från ansökan till inflyttning, avslutar steg 2 i början av 2019. Resultaten kommer användas, vidareutvecklas och spridas bland annat som en del av Boverkets regeringsuppdrag för enhetlig digital tillämpning av Plan- och Bygglagen, PBL.

Boverket har påbörjat en förstudie om digitala byggförfattningar och har som målsättning att ge underlag till programutvecklare så att de första produkterna ska finnas ute på marknaden 2021.

Det påbörjade regelarbetet med föreskrifter om informationsinnehåll i detaljplaner och planbeskrivningar kan vara klart 2019. Från årsskiftet 2019-2020 kan det möjligt att tillämpa dessa föreskrifter.

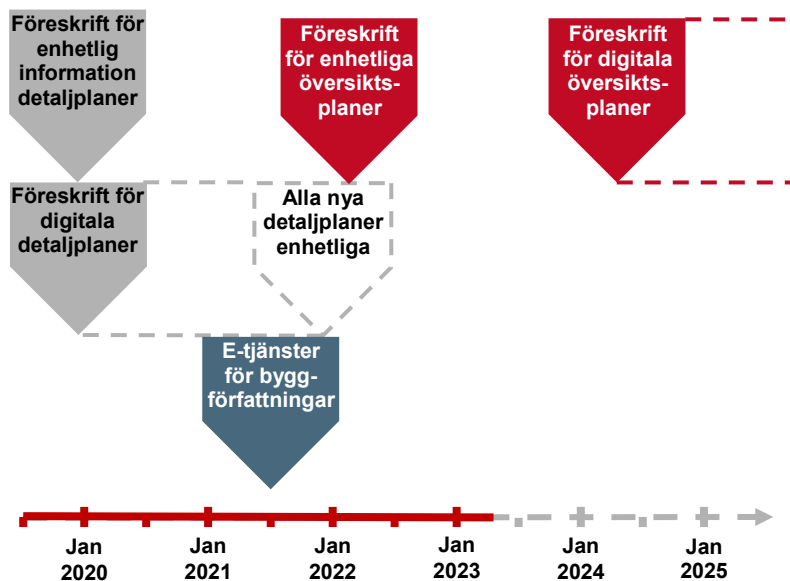
Samtidigt kan Boverkets föreskrifter för digitala detaljplaner vara färdiga. Detta har ett starkt beroende till att Lantmäteriet utvecklar en nationell plandatabas.

Från 2022 räknar Boverket med att alla nya detaljplaner som görs är digitala och utformas enligt gällande föreskrifter.

Förutsättningar för enhetliga översiktsplaner planeras vara klara 2022, det vill säga denna tidplan ligger cirka två år efter detaljplanearbetet. Arbetet utgår från ÖP-modellen 1.0 som Boverket publicerade 2018.

Om Boverket ska fortsätta driva standardisering av statliga planeringsunderlag inklusive riksintressen krävs reglering i andra myndigheters instruktioner och sektorslagstiftning. Om en sådan reglering genomförs under 2019 så kommer standardiseringen kunna ingå som en del av arbetet med digitala översiktsplaner.

Vid genomföranden av alla aktiviteter i tidplanen kommer Boverket aktivt samverka med berörda myndigheter, SKL, och kommunerna.

Figur 1. Illustration över leveranser

Inledning

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en tidplan för regeringens satsning på en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen (N2017/07543/PBB).

Boverket har inhämtat synpunkter från Lantmäteriet och Sveriges kommuner och landsting, SKL.

Lantmäteriet har fått ett motsvarande regeringsuppdrag att ange en tidplan för sina regeringsuppdrag som rör digital samhällsbyggnadsprocess. Båda myndigheterna är beroende av varandras olika leveranser i de regeringsuppdrag tidplanen avser.

För att förstå villkoren för den digitala transformeringen i tidplanen finns det goda skäl att tydligt skilja på det vi kallar ärendehantering och beslut från informationsinnehållet.

Automatiserade beslut kräver en digital process. En digital process kräver tillgänglig digital information. Tillgänglig digital information måste ha en känd kvalitet och kunna forma digitala original.

En del i Boverkets uppdrag är att skapa standardiserade beslut och beslutsprocesser, så att den information som behövs för att ta fram de planer och underlag som PBL reglerar finns tillgänglig och är kvalitetssäkrad. Denna information ska också vara återanvändbar.

En del i uppdraget är att upplysa regeringen om vilka regeländringar som krävs för att de processer som regleras i PBL ska utföras digitalt. En del är att på samma sätt ange vilka regler som behövs för att de beslut som fattas enligt PBL ska automatiseras i så stor utsträckning som det är effektivt och ändamålsenligt.

Ett grundläggande villkor i en digital samhällsbyggnadsprocess är att informationen ges förutsättningar att skapa digitala original. Detta villkor bör tydligt formuleras i ett regelverk som gäller generellt.

Resultaten från Boverkets uppdrag att höja kompetens kring tillämpning av PBL har varit uppskattat. Det fortsätter och får ökat fokus på digitalisering genom samverkan med Lantmäteriets nya kompetensuppdrag.

Avgränsning och läsanvisning

Många faktorer rör flera olika myndigheter och är direkt beroende av beslut från riksdag och regering, samt att finansieringsfrågor måste lösas i budgetdialoger och regleringsbrev vilket innebär att tidplanen får formen av målsättningar i digitaliseringsprocessen.

Boverket vill poängtera att vissa delar av samhällsbyggnadsprocessen, exempelvis förvaltning av byggnadsverk inte omfattas av den tidsuppskattning som presenteras i rapporten.

Frågorna om digitala överklagandeprocesser, medborgardialoger och överföring mellan myndigheter måste lösas i generell lagstiftning. Dessutom måste det identifieras och regleras under vilka förutsättningar olika databaser kan utgöra digitala original och i vilka delar.

I rapporten hänvisas det både till begreppen ”standardisering” och ”standard”. Om det inte anges något specifikt standardiseringsorgan, så syftar begreppet till ett standardiserat arbetssätt och en reglering som uppmanar till detta.

Antaganden och yttre faktorer

Det finns ett antal yttre faktorer som påverkar den presenterade tidplanen. En av dessa är regelverket om en nationell plandatabas.

Boverkets antagande är att Lantmäteriet får ett uppdrag och nödvändiga bemyndiganden för att implementera en nationell plandatabas.

En begränsande faktor är översynen av generell lagstiftning som berör ärendehandläggning, överklagande, arkivering med mera. Detta är ett arbete som kommer att vara avgörande för att skapa en digital samhällsbyggnadsprocess, men Boverket kan inte göra en tidplan för det.

För att kunna presentera en tidplan så har en mängd antaganden gjorts rörande åtgärder och beslut som Boverket inte råder över. Antagandena finns beskrivna under respektive delområde i rapporten.

En av de viktigaste delarna i digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen är att den geodata som de centrala myndigheterna producerar har mottagare som kan hantera informationen. Exempelvis kommunerna måste få ett relevant stöd för att anpassa sitt arbetssätt i form av ny mjuk- och hårdvara, hinna med utbildning och få finansiering (finansieringsprincipen) och nödvändig framförhållning.

Bakgrund

Förarbete lov- och byggprocessen

Får Jag Lov? är ett Vinnova-projekt för automatisering av bygglov från ansökan till inflyttning som avslutar steg 2 i början av 2019. Resultaten, i form av till exempel process och informationsmodeller, kommer användas, vidareutvecklas och spridas som en del av Boverkets Regeringsuppdrag för enhetlig digital tillämpning av Plan och Bygglagen.

Förarbete detaljplan

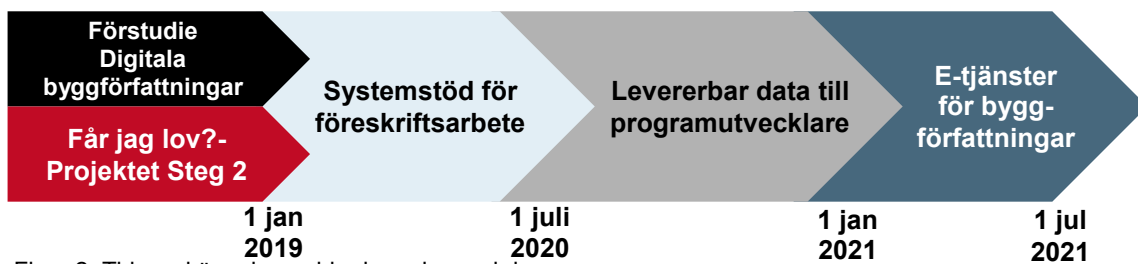
Det finns en teknisk standard SS 637040:2016 för överföringsformat. Boverket har även skapat planbestämmelsekatalogen. Dessa underlag utgör plattformen för de digitala detaljplaner som görs idag.

Förarbete översiktsplan

Boverket har skapat en katalog för information i översiktsplaner om planerad markanvändning. Katalogen är publicerad på Boverkets webbplats som ”ÖP-modell 1.0”

1 Byggförfattningar

Följande avsnitt är baserat på två antaganden. Det ena är att projekten i tidplanen prioriteras högt i budgetdialog och regleringsbrev så att verksamheten får tillräckliga resurser. Det andra är att förstudien som utförs landar i samma resultat som denna rapport beskriver. Författningsarbetet är till viss del redan idag digitalt, där det direkt skapas en XML och en .pdf enligt nivå 1 i Rättsinformationsförordningen (1999:175).

1.1 Förstudie och innovation

En förstudie om digitala byggförfattningar pågår just nu. Denna förstudie tillsammans med en ”PoC” från ”Får jag lov?”-projektet kommer utgöra grunden för nästa steg i digitaliseringsarbetet med byggförfattningarna.

1.2 Digitala byggförfattningar

Boverket antar att det inte behövs några lag- och förordningsändringar för att göra byggförfattningarna digitalt tillgängliga.

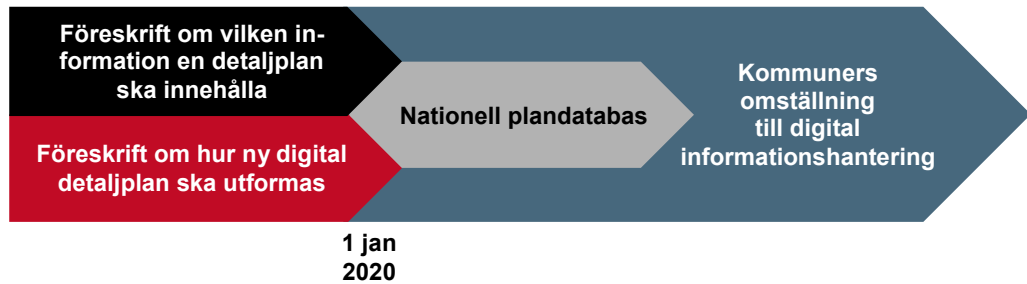
Om resultatet av förstudien resulterar i samma antagande som gjorts till denna rapport kan Boverket möjliggöra digitala tjänster redan första halvåret 2020. Om sedan kompletterande systemstöd utvecklas, kan Boverket tillgängliggöra byggförfattningarna via ett application programming interface, API under andra halvåret 2020.

Boverket eller externa programutvecklare kan därefter utveckla, eller anpassa sina befintliga e-tjänster. Det bedöms att sådana produkter kan finnas på marknaden redan under första halvan av 2021.

1.3 Nyttan med digitala byggförfattningar

Nyttan med en ökad digitalisering inom området är en effektivare och mer rättsäker lov- och byggprocess ända ut till de som fysiskt arbetar på byggen. Exempelvis kommer tillgänglighet till regelverket öka med e-tjänster som hjälper användaren med att få tillgång till relevanta delarna i regelverket.

2 Detaljplan

Figur 3. Tidsaxel över leverabler inom detaljplanering

2.1 Nationell plandatabas

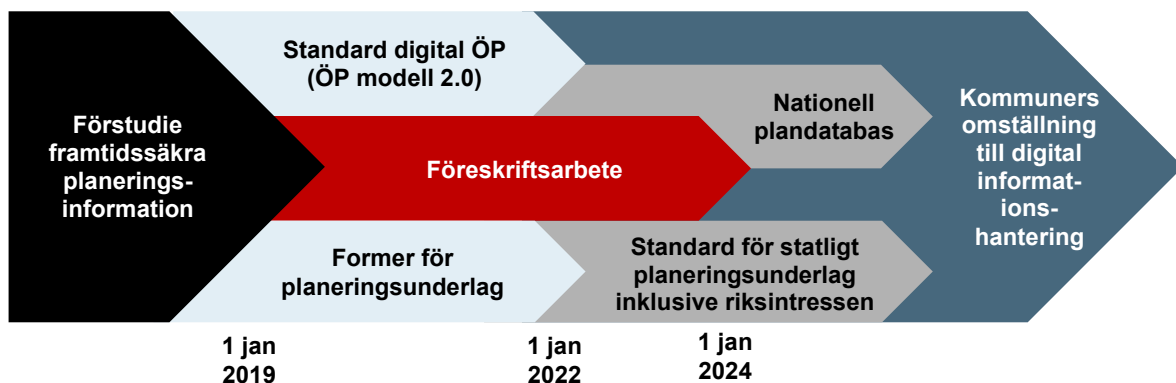
Resultatet av Lantmäteriets försöksplattform (PoC, Proof of concept) för nationell plandatabas förväntas vara färdigt under 2019. Det är då möjligt att påbörja implementeringen av den tekniska lösning som bedömts lämplig och beräknas kunna tas i drift tidigast under 2021.

2.2 Föreskriftsarbete

Boverket har delat upp arbetet med föreskrifterna i två delar. Den första delen om vilken information en detaljplan ska innehålla har redan påbörjats och beräknas vara klar vid årsskiftet 2019-2020. Den andra delen om hur nya digitala detaljplaner ska utformas kan vara klar samtidigt.

3 Översiktsplan

Om en standardisering ska genomföras behöver den regleras genom lagstiftning. Idag finns det inget bemyndigande i PBL för standardisering av översiktsplaner. Idag finns det ingen nationellt giltig modell för hur informationen i översiktsplaner ska definieras och benämnas. Boverket har påbörjat ett arbete med att ta fram en sådan, ÖP-modellen, som publicerats i en första version.

Figur 4. Tidsaxel över leverabler inom översiktsplanering

3.1 Standardisering av en digital översiktsplan

3.1.1 Förstudie

För att sätta in ÖP-modellen i det sammanhang som de aktuella regeringsuppdragen målar upp har Boverket inlett en förstudie med syfte att identifiera de relationer och behov som en nationell modell behöver anpassas till. Förstudien beräknas successivt kunna initiera arbete med start vid årsskiftet 2018-2019.

3.1.2 Standardisering av en digital översiktsplan

Boverket kommer att ta fram de modeller som behövs för att skapa förutsättningar för enhetligt utformade översiktsplaner och som kan utgöra grunden vid formulering av föreskrifter om det blir aktuellt att Boverket får ett sådant bemyndigande. Ett eventuellt regelarbete inom området bedöms kunna göras parallellt med standardiseringsarbetet och förväntas kunna vara klart inom samma tidsintervall, till slutet av 2021.

3.1.3 Nationell plandatabas

Tidplanen för digitala översiktsplaner är beroende av tidplanen för den nationella plandatabasen.

Implementering av översiktsplaner i den nationella plandatabasen bedöms kunna påbörjas 2022 om Lantmäteriet får i uppdrag att inkludera översiktsplaner i den nationella plandatabasen.

4 Standard för statligt planeringsunderlag inklusive riksintressen

4.1 Nuläge

Myndigheternas arbete med planeringsunderlagen för allmänna intressen, riksintresseanspråken enligt 3 kap miljöbalken, riksintressen enligt 4 kap miljöbalken samt miljökvalitetsnormerna i 5 kap miljöbalken behöver samordnas. Boverket har uppdrag att samordna de nationella sektorsmyndigheternas arbete med planeringsunderlag, men dessa myndigheter har i dagsläget inte någon skyldighet att delta i ett sådant arbete än mindre att anpassa sin informationshantering till en gemensam lösning. Framställandet av underlag förutsätter tydliga instruktioner till berörda myndigheter kompletterat med nödvändig reglering för implementering i geodataplattformen.

Sektorsmyndigheter kopplat till riksintressen är: Sametinget, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten, Trafikverket, Post- och telestyrelsen, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

4.2 Reglering krävs

Om Boverket ska fortsätta driva standardisering av statliga planeringsunderlag inklusive riksintressen krävs reglering i andra myndigheters instruktioner och sektorslagstiftning. Om en sådan reglering genomförs under 2019 så kommer standardiseringen kunna ingå som en del av arbetet med digitala översiktsplaner.

Antagandet som är gjort gällande riksintresseinformation är att informationen har identifierats till 2021-2022 och då kan nödvändiga bemyndiganden och föreskrifter formuleras och beslutas med en successiv implementering.

Arbetet är beroende av samordning mellan flera sektorsmyndigheter och Lantmäteriet med det nationella geodataansvaret. Boverkets roll, som den är formulerad idag är att tillsammans med planeringsaktörerna i första hand att identifiera behoven och att förmedla vilka dessa är ur ett PBL-perspektiv.

Varken Lantmäteriet eller Boverket har dock något mandat att bestämma förutsättningarna för hur denna information ska presenteras eller hanteras.

5 Påbörjat regelarbete med detaljplaner

5.1 Allmänt

Boverket har påbörjat arbetet med nya föreskrifter till 4 kap. PBL om standarder om utformningen av detaljplaner och planbeskrivningen. Då det fortfarande återstår en del frågetecken bland annat gällande förhållandet mellan Boverket och Lantmäteriet gällande bemyndigande inom området har en del antaganden gjorts för att kunna sätta igång.

Om inte de antaganden som redovisas nedan stämmer så kommer den skisserade tidplanen att behöva revideras.

5.2 Antaganden och förutsättningar

Tidplanen för att ta fram digital detaljplan beror på ett antal olika faktorer. Det är framförallt några frågor som är avgörande.

- Beräknad tid för föreskriftsarbete med en remissomgång är 1,5 år. I det fall konsekvensutredningen av föreskrifter för digitala detaljplaner visar att det kan innebära ökade kostnader för kommunerna så innebär det att föreskrifterna måste underställas regeringen för medgivande.
- Vid remitteringen kan olika frågor uppkomma. Det kan också påverka tidplanen.
- Antagandet som gjorts i det påbörjade regelarbetet med detaljplaner är att både föreskrift om hur informationsmängder ska struktureras och föreskrift om att de ska vara digitala kan vara på plats samtidigt.
- Frågor som relaterar till det nationella tillgänglighörandet av detaljplaner utöver kraven som ställs i PBL ligger utanför Boverkets ansvarsområde. Detta är en fråga för utformning av registerlagstiftning inom området.

Bilaga 1 - Regeringsuppdraget

2018-07-05
N2018/04055/SPN

Näringsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att ta fram en tidplan för enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen samt påbörja arbetet med föreskrifter om standarder för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att, i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget, ta fram en tidplan för regeringens satsning på enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen (dnr N2017/07543/PBB), samt påbörja arbetet med att ta fram föreskrifter om standarder för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar.

Uppdraget att ta fram tidplan ska slutredovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 augusti 2018.

Bakgrund

Regeringen har uppdragit åt Boverket att verka för en enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen (dnr N2017/07543/PBB). Uppdraget innebär att Boverket ska intensifiera det arbete som påbörjats med digitala standarder för översiktsplaner och detaljplaner. Boverket ska också genom att utveckla gränssnitt och digitala informationsflöden mellan aktörer säkerställa en effektiv försörjning av planeringsunderlag inom samhällsbyggnadsprocessen, som riksintressen och markreglerande bestämmelser samt effektivare överklagandeprocesser och utredningsmaterial för planer. Vidare ska Boverket se till att de krav som ställs i förhållande till byggreglerna kan hanteras och kontrolleras digitalt i byggprocessens olika delar. Det innebär digitalt tillgängliga byggregler och produkttegenskaper. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2020 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Boverket har till regeringen lämnat förslag på reglering av hur detaljplaner ska utformas digitalt (dnr N2017/05421/PBB). Boverkets förslag ligger till grund för regeringens Digitalisering av grundkartor och detaljplaner (prop. 2017/18:132), vilken ligger till grund för en ändring av plan- och bygglagen (2010:900) som innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om standarder för utformning av detaljplaner, planbeskrivningar och grundkartor (bet. 2017/18:CU28, rskr. 2017/18:301). Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2018.

Med standarder för utformning avses bl.a. arbetssätt, gränssnitt och termer. Sådana standarder kan t.ex. omfatta metadata, databasstruktur, krav på kvalitet och validitet samt hur information ska förvaltas, underhållas och distribueras. Standarder för utformning av detaljplaner och grundkartor avser bl.a. tekniskt överföringsformat av planinformation och krav på uppgifter om detaljplanen, gränser, områden och planbestämmelser, dvs. principer för kodning. När det gäller detaljplaners och grundkartors utformning avses bl.a. kartornas informationsmängder, informationsspecifikationer för dessa och utseende (maner), exempelvis färg, textsättning, kartdeklaration och kartbeteckningar.

Närmare om uppdraget

Boverket ska ta fram en tidplan för regeringens satsning på enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen (dnr N2017/07543/PBB). Tidplanen ska innehålla information om när Boverket kommer att genomföra olika delar av satsningen, för ökad transparens och möjlighet till anpassning inom plan- och byggbranschen för omställningen till en digital samhällsbyggnadsprocess. Vidare ska Boverket i tidplanen visa hur satsningen kan bidra till standardisering och digitalisering av alla viktiga processer och beslut inom plan- och bygglagen i hela landet och inkludera samtliga offentliga aktörer, såsom kommuner, landsting och statliga myndigheter.

För uppdragets genomförande i denna del ska Boverket inhämta synpunkter inhämta synpunkter från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt vid behov från länsstyrelserna, övriga berörda myndigheter och relevanta kommuner. Vidare ska Boverket ta särskild hänsyn till Lantmäteriets uppdrag att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess (dnr Fi2018/00396/DF) och digital enhetlig detaljplaneinformation som kan bidra till digitalisering av andra delar av samhällsbyggnadsprocessen. Boverket ska även ta särskild hänsyn till uppdrag om säker och effektiv tillgång till grunddata (dnr Fi2018/02149/DF), samt uppdrag om ett sä-

kert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn (dnr Fi2018/02150/DF).

Boverket ska efter att ha hört Lantmäteriet påbörja arbetet med att ta fram föreskrifter om standarder för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar enligt 4 kap. plan- och bygglagen (2010:900).

Regeringens målsättning är att detaljplaner som tas fram fr.o.m. den 1 januari 2021 ska tas fram i enlighet med Boverkets föreskrifter om standarder för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar. För att möjliggöra bransch- och marknadsanpassning bör föreskrifterna finnas tillgängliga senast den 1 juli 2019.

Skälen för regeringens beslut

Plan- och bygglagen saknar bestämmelser för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar. Detta får dels till följd att handlingarna ser ut och utformas på olika sätt inom samhällsbyggnadsprocessen, dels att projekt och aktiviteter inte fullt ut kan dra fördel av digitaliseringens möjligheter.

Regeringen har som mål att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas (prop. 2017/18:1 utg.omr. 18). Regeringen bedömer att enhetlig standard för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar kan skapa förutsättningar för en fortsatt utveckling av enhetlig, effektiv och säker digital samhällsbyggnadsprocess, som är till nytta för medborgare, företag, kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra aktörer.

En enhetlig standard för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar bidrar till digitaliseringen genom att bl.a. underlätta möjligheterna att hantera informationsflöden mellan myndigheter och andra aktörer inom samhällsbyggnadsbranschen. Genom enhetlig standard skapas även förutsättningar för utveckling av samhällsbyggnadsprocessen med en mer effektiv tillämpning av plan- och bygglagen, vilket i sin tur bidrar till ett ökat bostadsbyggande och en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

På regeringens vägnar

Peter Eriksson

Roger Lind

Kopia till

statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/DOM, LI, L6 och SSK

Försvarsdepartementet/MFI och SUND

Finansdepartementet/BA, DF, K och SFÖ

Näringsdepartementet/D, FF, FÖF, HL, RTS och SUBT

Miljö- och energidepartementet/KL och S

Lantmäteriet

Samtliga länsstyrelser

Sveriges kommuner och landsting

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se